

BORGARTING LAGMANNSRETT

KJENNELSE

Avsagt: 21.06.2023

Saksnr.: 23-091585SAK-BORG/04

Dommere:

Lagdommer
Lagdommer
Lagmann

Arne-Martin H. Sørli
Jan Eivind Norheim
Eyvin Sivertsen

Ankende part

Aller Media AS

Advokat Jon Wessel-Aas

Påtalemyndighet

Oslo politidistrikt

Hilde Hermanrud Strand

Saken gjelder anke over pålegg om å utlevere IP-logg over besøkende av en nettartikkel i Dagbladet.

Den 2. juni 2023 mottok flere personer/brukere knyttet til Oslo Pride, VG og Dagbladet en e-post med drapstrusler mot Oslo Pride. Drapstruslene var herunder rettet mot flere enkeltpersoner med tilknytning til Oslo Pride. Disse var angitt med navn, adresse og telefonnummer. Politiet etterforsker saken som en terrortrussel, jf. straffeloven § 134.

Den 5. juni begjærte Oslo politidistrikt rettens beslutning om utlevering av digitalt lagrede opplysninger hos Aller Media AS, som er eier av Dagbladet og av publiseringsplattformen/serveren Dagbladet publiserer på. Begjæringen omfattet blant annet følgende:

- fullstendig IP-logg med portnummer som viser besøk på følgende url: <https://bergen.dagbladet.no/nyheter/store-om-pride-avlysning-alvorlig/79422724>
- I loggen ønskes det også at innloggede brukere hos Aller Media AS fremkommer med navn/brukernavn og annen identifiserbar informasjon. Det aktuelle tidsrommet for loggen er fra publisering av artikkel frem til 02.06.2023 kl. 23:59:59 CEST.

Ved beslutning 7. juni 2023 tok Oslo tingrett begjæringen til følge.

Aller Media AS, med partshjelper Norsk Redaktørforening, har anket avgjørelsen, for så vidt gjelder den del av utleveringspålegget som er gjengitt ovenfor. Påtalemyndigheten har inngitt tilsvarende. Den 16. juni vurderte Oslo tingrett omgjøring, men besluttet å opprettholde avgjørelsen. Aller Media AS og Norsk Redaktørforening innga ytterligere prosesskriv 18. og 19. juni 2023.

Lagmannsretten ser slik på saken:

Etter straffeprosessloven § 210 første ledd første punktum kan retten pålegge besitteren å utlevere «[t]ing som antas å ha betydning som bevis», såfremt besitteren plikter å vitne i saken. Bestemmelsen begrenses av bevisfritaket for pressens kilder, jf. særlig straffeprosessloven § 125.

Straffeprosessloven § 125 første ledd gir redaktøren av trykt skrift rett til å nekte å svare på hvem som er kilde for opplysninger i en artikkel, eller er kilde for andre opplysninger som er betrodd ham. Etter bestemmelsens femte ledd gjelder kildevernet tilsvarende for medarbeidere i annen medievirksomhet som i hovedtrekk har samme formål som aviser og

kringkasting. Lagmannsretten legger til grunn at Aller Media AS's virksomhet er omfattet av dette vernet.

Det er på det rene at kildevernet etter straffeprosessloven § 125 og EMK artikkel 10 omfatter materiale som også *indirekte* kan avsløre kildene journalisten har benyttet, jf. Rt-2015-1286 avsnitt 56 og EMDs storkammerdom 14. september 2010 i sak EMD-2003-38224 *Sanoma Uitgevers mot Nederland* avsnitt 72. I førstnevnte avgjørelse konkluderte Høyesterett med at «det ikke er avgjørende om materialet faktisk inneholder kildeopplysningen såfremt ransakingsbeslutningen var utformet slik at beslaget kunne ha avslørt journalistens kilder». I sistnevnte avgjørelse presiserte EMD at kildevernet omfatter journalistisk materiale som er «capable of identifying journalistic sources».

At intensjonen ikke er å identifisere kildene, er ikke avgjørende, jf. *Sanoma Uitgeversdommen* avsnitt 66 og Rt-2015-1286 avsnitt 55. Lagmannsretten nevner også at det i EMDs praksis er lagt til grunn at kildevernet omfatter uredigert og upublisert materiale, jf. Rt-2015-1286 avsnitt 54 med videre henvisninger.

Saken her gjelder utlevering av informasjon om hvilke IP-adresser som har besøkt en nettartikkel. Artikkelen inneholder så vidt lagmannsretten kan bedømme ikke informasjon fra kilder som ønskes vernet. Bakgrunnen for at politiet ønsker loggen over besøkende, har heller ikke sammenheng med at en eventuell gjerningsperson har vært kilde til artikkelen. Bakgrunnen for begjæringen er at etterforskningen tilsier at gjerningspersonen kan ha lest artikkelen. Det er heller ikke fra Aller Medias side anført at journalisten i arbeidet med artikkelen var i kontakt med kilder som ønskes vernet. Det er så vidt lagmannsretten forstår mer den generelle muligheten for at det kan være en sammenheng mellom kilde og leser som begrunner Aller Medias syn. I anken er dette angitt slik:

På generelt grunnlag er det ikke uvanlig at pressens kilder først leser en sak/artikkel, for så å ta kontakt med redaksjonen som kilde med ytterligere informasjon om den aktuelle saken. Et slikt bredt og altomfattende utleveringspålegg kan derfor indirekte bidra til å avsløre vedkommende avis' – kilder.

Lagmannsretten vil ikke utelukke at en slik sammenheng etter omstendighetene vil kunne innebære at en leserlogg indirekte vil kunne avsløre artikkelens kilder, og derved være omfattet av kildevernet. Det er imidlertid ingen holdepunkter for en slik sammenheng i saken her, hvor det ikke er noe som skulle tilsi at artikkelen bygger på kilder som ønskes vernet. Utleveringen vil da ikke kunne avsløre identiteten til kilder – ikke være «capable of identifying journalistic sources».

Spørsmålet blir da om opplysningene kan være vernet av andre prinsipper enn det direkte og indirekte kildevernet.

I rettspraksis er det lagt til grunn at journalistisk materiale som *ikke* inneholder informasjon som kan føre til avsløring av en kildes identitet, i spesielle tilfeller kan nyte et visst vern, jf.

særlig Rt-2015-1286 avsnitt 57 flg. og EMDs avgjørelse 8. desember 2005 i sak EMD-2002-40485 *Nordisk Film & TV A/S mot Danmark*. I Rt-2015-1286 avsnitt 57 flg. oppsummerte Høyesterett rettstilstanden slik:

Etter EMDs praksis kan i spesielle tilfelle også upublisert materiale som ikke inneholder informasjon som kan føre til avsløring av en kildes identitet, nyte et visst vern. Dommen 8. desember 2005 *Nordisk Film & TV A/S mot Danmark* [EMD-2002-40485] er her sentral. Det dreide seg om et uredigert filmopptak som identifiserte en person som var filmet uten at han visste det, og følgelig ikke opptrådte som kilde. EMD fastslo at selv om materialet ikke inneholdt kildeopplysninger, og mistenktes identitet var kjent for politiet, kunne selve plikten til overlevering ha skadevirkninger – en «chilling effect» – for pressens ytringsfrihet. Vernet i en situasjon som dette er imidlertid svakere enn det tradisjonelle kildevernet:

«On the other hand, the Court is not convinced that the degree of protection under Article 10 of the Convention to be applied in a situation like the present one can reach the same level as that afforded to journalists, when it comes to their right to keep their sources confidential, notably because the latter protection is two-fold, relating not only to the journalist, but also and in particular to the source who volunteers to assist the press in informing the public about matters of public interest.»

EMD konkluderte etter dette med at Danmarks Højesteret hadde foretatt en forsvarlig forholdsmessighetsvurdering etter artikkel 10 nr. 2 ved å begrense innsynet til bare de deler som ikke kunne identifisere tradisjonelle kilder.

Lagmannsretten legger til grunn at det også i saken her må foretas en forholdsmessighetsvurdering etter EMK artikkel 10 nr. 2 med utgangspunkt i om utleveringen vil kunne ha en «chilling effect» på pressens ytringsfrihet.

EMDs avgjørelse i *Nordisk Film* gjaldt – i motsetning til saken her – utlevering av (upublisert) *journalistisk materiale*. Materialet som er begjært utlevert i saken her, er ikke en del av det materialet journalisten har samlet inn gjennom sitt journalistiske arbeid. Saken her gjelder heller ikke situasjonen hvor en leser har opptrådt som kilde gjennom en anonym publisering i et kommentarfelt, sml. Rt-2010-1381. Det er i saken her tale om opplysninger for å identifisere en leser som sådan, uten at leseren har opptrådt som kilde eller fremgår av det journalistiske materialet. Etter lagmannsrettens syn har interessene som taler mot en utlevering i en slik situasjon, mer sammenheng med personvern enn hensynet til pressens kildevern – likevel slik at utlevering av leserlogger på lang sikt også vil kunne ha en negativ betydning for pressens rolle, blant annet ved at potensielle lesere av personvern hensyn vil kunne unnlate å gå inn på visse artikler og bli mer tilbakeholdne i sin kontakt med pressen. Lagmannsretten går ikke nærmere inn på de mulige konsekvensene for pressens rolle, da det ikke er avgjørende for utfallet av saken.

Sentralt i forholdsmessighetsvurderingen står sakens alvor. Saken gjelder alvorlige trusler mot Oslo Pride. Etterforskningen er i en fase hvor hovedformålet er å avverge at truslene

blir realisert. Det er ikke tvil om at etterforskningen av en slik trussel må anses begrunnet i tungtveiende offentlige sikkerhetshensyn.

I forholdsmessighetsvurderingen må det imidlertid også legges vekt på hvilken betydning opplysningene vil kunne ha for etterforskningen. Det følger av dok. 05,04 at begjæringen om utlevering er begrunnet i at en journalist i Dagbladet har publisert en artikkel 1. juni 2023, der trusler mot en Pride-markering i Bergen er omtalt. Denne journalisten var blant dem som senere mottok den aktuelle trussel-eposten. Politiet har lagt til grunn at denne journalistens e-postadresse – i motsetning til det som gjelder for de øvrige mottakerne av e-posten – ikke fremgikk av kontaktfeltet nederst på henholdsvis Dagbladets og VGs nettsider. Politiet mener derfor at den som har fremsatt truslene, mest sannsynlig har blitt kjent med e-postadressen hennes ved å ha lest den aktuelle artikkelen, der hun var oppført som forfatter. Politiet mener på denne bakgrunn at det er behov for tilgang til opplysninger om hvem som har lest artikkelen.

Nye opplysninger som er fremlagt for lagmannsretten, svekker i vesentlig grad grunnlaget for denne antakelsen fra politiets side. Det er for lagmannsretten dokumentert at journalisten som skrev artikkelen, var oppført i feltet nederst på Dagbladets nettsider med kontaktinformasjon som vakt sjef den dagen trusselen ble fremsatt, 2. juni 2023, på samme måte som de øvrige mottakerne av trussel-eposten. Det fremstår da som klart mest sannsynlig at vedkommende som fremsatte trusselen, har valgt henne som en av adressatene basert på kontaktinformasjonen som fremgikk på nettsidene 2. juni 2023, og ikke ut fra artikkelen som ble publisert dagen før. Dette svekker i vesentlig grad leserloggens betydning for etterforskningen.

Når det samtidig tas hensyn til at utleveringspålegget vil omfatte opplysninger om et meget stort antall personer, er lagmannsretten etter en samlet vurdering kommet til at utlevering som begjært vil være uforholdsmessig. jf. straffeprosessloven § 170 a, jf. EMK artikkel 10 nr. 2.

Begjæringen tas etter dette ikke til følge.

Advokat Wessel-Aas har på vegne av Aller Media krevd dekning av 49 500 kroner i sakskostnader for lagmannsretten. Kravet gjelder salær for elleve timer advokatarbeid.

Straffeprosessloven inneholder ingen sakskostnadsbestemmelser som får anvendelse i saken, men det følger av rettspraksis at det i saker som denne kan tilkjennes sakskostnader etter analogi fra tvisteloven kapittel 20, jf. HR-2021-1436-A avsnitt 51, se også Schei m.fl., Tvisteloven – kommentarutgave, Juridika, innledende note til kapittel 30.

Aller Media har vunnet ankesaken fullt ut og bør tilkjennes full dekning av sakskostnader etter analogi fra tvisteloven § 20-2 første og andre ledd. Lagmannsretten finner at

kostnadene som kreves dekket, har vært nødvendige og rimelige å pådra i lys av sakens karakter, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd, jf. fjerde ledd.

Opplysningen om at journalisten var oppført som vakt sjef på Dagbladets nettsider 2. juni 2023, ble lagt frem av Aller Media på et sent tidspunkt under ankebehandlingen. Dette er etter lagmannsrettens vurdering ikke tilstrekkelig til å begrunne fritak for kostnadsansvaret etter tvisteloven § 20-2 tredje ledd, se særlig bokstav a. Politiet kunne selv ha avklart dette tidligere. Det foreligger heller ingen andre tungtveiende grunner som tilsier at det gjøres unntak fra kostnadsansvaret.

Etter dette tilkjennes Aller Media 49 500 kroner i sakskostnader for lagmannsretten. Det skal ikke legges til merverdiavgift på kravet.

Påtalemyndigheten har begjært avgjørelsen her unntatt offentlighet, jf. domstoloven § 130 første ledd første punktum bokstav b. Aller Media har motsatt seg at kjennelsen unntas offentlighet. Lagmannsretten bemerker at den konkrete trusselen mot det kommende Pride-arrangementet ikke er alminnelig kjent. Basert på opplysningene fra påtalemyndigheten er lagmannsretten av den oppfatning at etterforskningshensyn krever at avgjørelsen i sin helhet ikke blir offentlig gjengitt. Hensynet til pressefriheten og offentlighet i rettspleien må i et slikt tilfelle vike. Forbudet gjelder til retten beslutter at det skal oppheves, jf. domstoloven § 130 første ledd andre punktum.

Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING

1. Politiets begjæring om pålegg om utlevering tas ikke til følge så langt den er påanket.
2. I sakskostnader for lagmannsretten betaler staten ved Oslo politidistrikt 49 500 – førtinitusenfemhundre – kroner til Aller Media AS innen to uker etter forkynnelsen av denne kjennelsen.

Arne-Martin H. Sørli

Jan Eivind Norheim

Eyvin Sivertsen

Dokument i samsvar med undertegnet original.
Grethe Pedersen, signert elektronisk